

АПАНАХА НОК

АХМАТ
СОЗАЕВ

АХМАТ СОЗАЕВ

КЮН АУАНАЛА

НАЗМУЛА

«ЭЛЬБРУС» КИТАП БАСМА · НАЛЬЧИК 1972

* * *

Орам. Жаз башы орам.
Терезеле ачылып.
Эшикле ачылып.
Юйледе кюн ауанала.

Орамда сабийле чабадыла.
Орамда терекле чагдадыла.
Орам. Жаз башы орам.

Бу орам — жетген кызыны кюлгени —
Келеди кюл аязыма.
Терезеле — орам кёзлери,
Жаз башы жетеди ауазыма.

Орам. Жаз башы орам...

Узакъ жолла.
Къанат ызым.
Малкъар. Малкъар —
Акъ къанкъазым.

Чучхур тылпыу.
Чал мыйыкъла.
Тау ёшюню.
Булут жукълай.

Хорланмагъан
Тюзле жери —
Малкъар. Малкъар —
Асыл тёрлю.

Тейри кылыч
Боз къаягъа
Чанчылгъаны.
Акъ аязла.

Малкъар. Малкъар —
Кёк бийигим.
Жашау мында
Къалай игид!

Къарт жугъутур
Мюйюзлери

Булутланы
Эки бёлюп.

Малкъар. Малкъар —
Къуш кёзлери.
Тау бичакъча
Жютю жерим.

Ай жарыгы. Гитара
Терезени аллында.
Ай кѣнатлы музыка
Жукѣлайды кѣылларында.

Ол бек арыгъанды да,
Татлы кѣалкѣып турады.
Уручуча, жетип жел,
Кѣылларына урады.

Жукѣулу жюрегинден
Музыка учады уяна,
Сейирлик кѣанатлыла
Учханча, кенг уядан.

Гитара уяналмай турады терезеде...

ЛЕНИН ТАУЛУ ЮЙДЕ

Кѣк тауларыбызны
Ичинде
Ёмюрледе жашар
Ючюннге,

Урундукъ — жангы юй
Ишледик,
Тѣппеси бийиклеге
Кетип.

Ары кѣчерге
Жыйылгъанда,
Эртденлик кюнню
Жарыгында,

Аппа кѣолларында
Келтирип,
Бийикге сюйдюмлю
Кѣтюрюп

Ма ЛЕНИННИ улуу
Суратын,
Юйюрюне огъурлу
Кѣарады:

«Юйге бек алгъа ЛЕНИН
Кирсин,

Анга барга да ЛЕНИН
Берсин!

ЛЕНИНДИ барыбыз да
Сюйген».
Кюн Ильични ызындан
Юйге

Кирип барды. Жарык
Отоула.
Терезеледен къарай
Таула.

«ЛЕНИН билмегенибиз да
Жокъ,
ЛЕНИН бермегенибиз да
Жокъ»,—

Дедик ыразылыкда
Бир бирге.
Кюн а кълларыбызда
Кюле.

АЛИМ БАЙСОЛТАНОВХА АЙТЫЛГАН НАЗМУ

Кёзлерингде бийикликни сыфаты
Къанат къагып, алга итенип турганды.
Алф жюрегинг сени ёсдюрген жеринге
Гитчелейтин сиймекликден толганды.

Тауларыбыз кирик, адамлыгынга
Малкъарында сынташ этип салганыбыз.
Къама аузуча, жотю кишилигинги
Кесибизге негерликке алганыбыз.

Жол да барады,
 Мен да барама.
 Бир бирледе — акъсакъл,
 Бирде сабий болама.

Жол да ёрлейди,
 Мен да ёрлейме.
 Бир арийма, ауама,
 Бирде жулдуз сермейме.

Жол да кызады,
 Мен да кызама.
 Бир — шауданча бёркеме,
 Бир а къабыр къазама.

Кюнюм учады,
 Мен а къарайма.
 Бир олтуруп жиляйма,
 Бирде къала къалайма.

Жолум кыйынды.
 Мен а барама.
 Бир — кюн болуп чыгъама,
 Бир — ай болуп батама.

ЭСКЕРДИМ

Къарангылыкъ, эне келип тауладан,
 Жайлыкълагъа къанатларын жайгъанды.
 Жангы дырын ийис турад хауада.
 Тегерекни шошлукъ бийлеп алгъанды.

Къуш балала бийик, жылы уада
 Жукълайдыла, шош тошлерин кёрелле.
 Жалан анда, Къозу ойнагъан табада
 Къойчу итле санлы бирде юрелле.

Нек эсе да, шошлукъ къозгъай жараны,
 Мен кечеге кёп соруула да бердим.
 Гапалаула, Бекболатла заманын
 Бу жай кече дагъыда бир эскердим.

СУКЪЛАНАМА

Танг жарыгъы Волга тюзлерин ала,
Жангы кюч къошулады умутлагъа.
О, къалай сукъланама Кавказ таба
Шош кетип баргъан чыммакъ булутлагъа.

Чал Волга, жагъаларын жалай,
Ёмюрлюк поэмасын айта, агъад.
О, къалай сукъланама Кавказ таба
Чабып баргъан бу жыяу жолчуклагъа.

Кёк, тынчайып тургъан тенгизге ушап,
Кёзлени къаматады чууакълыгъы.
О, къалай сукъланама Кавказ башы
Бла акъырын ётерик зурнуклагъа.

Волга тюзле болгъандыла сап-сары,
Жангы, саргъылдым бет бере танглагъа.
О, къалай сукъланама бара барып,
Минги тауда жауарыкъ жауунлагъа.

Бюгюн къарайма Россейни къарына,
Чыммакълыгъы кире назмуларыма.
О, къалай сукъланама Малкъарымы
Къучакъларыкъ жарыкъ сагъышларыма.

* * *

Къыз гитара согъады. Къар эрий...
Эштиледи тамычыла акъгъаны.
Жел, къызны чачын къыллагъа тегюп,
Алып къачады согъулгъан макъамны.

Кюн, эрип чыгъады да къардан,
Тамычыла болуп тамады жез тазгъа,
Ауанамда ышарыр ючюн.

Къыз гитара согъады. Кюн тамычылай...

**«КОММУНИЗМГЕ ЖОЛ» ГАЗЕТГЕ
АЙТЫЛГАН НАЗМУ**

Малкъар тангы бла кызыл байракъ
Бирча кыызарадыла сенде.
Огъурлу жерибизде байлыкъ,
Сагъышларыбыз да юсюнде.

Тауланы, чууакъ кёгюбюзню
Бетлерингде кёре келебиз.
Жап-жарыкъ кюзгюбюзсе бизни,
Санга, юйюбюзгеча, киребиз.

Ишчини къолларына ушайса,
Къыйын ауушладан да ёте.
Жашауну устасыча къарайса,
Ильични ышарыуун кёргюзте.

Махта, ачыкъ сёзюбюз болуп,
Къыралымы ёрледе барыуун.
Жолунг — партиябызны жолу,
Бизни жылытады жылыуунг.

КЪЫЗ ЖОЛДА КЕЛЕДИ

Къыз жолда келеди,
Аны хар ким да кёреди.

Алай женгил атлайды ол,
Къууанып тургъанча анга жол.

Анга хар ким да ышаргъанча,
Къызыл гюлле баш ургъанча,

Келеди уллу жолда къыз,
Кюледи уллу жолда къыз.

Келеди, къанат берликча,
Келеди, жыргъа кирликча.

Жауун жууашды, арый.
Кюн къарады ышарып.

Тейри кылыч керилди,
Керилди, къулач жайып.
Кёлде къайык кёрюндю,
Кёрюндю чиммак жарый.

Жагда алма терек,
Ол сакъ жауундан терлеп.

Тейри кылычны къагып,
Ичеме аны сууун.
Билдим, алманы къабып,
Тауда кюнню татыуун.

Мени жүрегим гитче юйчюгюмю башында
ийик антеннады,
Уллу антеннады.

ийик чыгып тауланы барысындан,
Кюнню уяна келгенине,
Ече айны кюлгенине
Кетеди антеннам,
Ючлюкюл антеннам,
Къиниет антеннам.

Анга, учхан жулдузла,
Космосха барган жол ызла
Юшедиле.

Мени антеннамы къанатлары кёкню тешедиле,
Индустриясыны ауурлугу бла,
Керге салынган мирзеуню урлугу бла.

Антеннама кюнден бал тамычыла тамадыла,
Антеннамда гюлле кызарадыла.

Ешикте сабийге берирге сюеди ол бал
тамычыларын.
Юллеринден тигеди жангы келинни баш ауун.

Юе эсегиз айга жыягыгызны салырга,
Юол аязыгызда жулдузла санарга
Юе уа кюнден нюрле алырга,
Дамла! Келигиз мени гитче юйюме,
Карыгыз антеннамы тюбюнде!

ЧАЛМАН

Таулу, сабыр халында
Арбазда чалман эшед.
Поэзиягъа ушап
Турады аны иши.

Къолла, суху къармаша,
Музыка жибергенча,
Бу иш туугъан элиме
Жап-жангыдан келгенча,

Сейир этеме, таулу
Алай ишлей биледи.
Жерими агъачына
Жангы жашау береди.

Ол чыбыкъла эшгенча,
Мен сёзлени эшалсам,
Ишимде, ма аныча,
Жетишимле эталсам,

Бийикледен жылтырап,
Акъ ышарыр Малкъарым.
Мен кетсем да, журтума
Хайырлы ишим къалыр.

* * *

Булутчукъ жукълап турады,
Чиммакъ бурма къозуча.
Къаяда жел сызгъырады,
Къылы юзюлген къобузча.

Жел жете келип, кёгерген
Агъач башын жонады.
Ингир отчукъ Кёлледе,
Жангы умутча, жанады.

КЯЗИМ

Бар тангларынгы халкъынга бердинг,
Тюзлюк сёзюню аллахы болуп.
Сен кёп тикледен ётгененг жерде,
Не кыйын эди бу ахыр жолунг.

Алай мен сени турама кёрюп,
Поэзияны гюрбежисинде.
Кязим, къадалып басама кёрюк,
Биягъы салта къолунгда сени.

ЖАУУН

Къара жауун жауады-элибизде,
Жауады, мудах таурухун айта.
Бу жауун къалай келгенди бизге,
Озуп кетген ёмюрледен къайтып?

Кёч-кёч жауун жауады элибизде,
Жауады, айта жарыкъ хапарын.
Бу жауун къалай келтиргенди бизге
Алда къууанчларыбызны барын?

СЕНИ ИЗЛЕЙ

Кюн жылыулу кёзлеринги
Кюн тюшледе кёрюрме мен.
Сени излей, жерлеринге
Жауун болуп келирме мен.

Ай жарыктылы кёзлеринги
Ай тюшледе кёрюрме мен.
Сени излей, кезлерингде
Акъ къар болуп эрирме мен.

Жаз жауунлу жолларынгы
Жаз тюшледе табарма мен.
Сени излей, жазларынгда
Танг гюл болуп чыгъарма мен.

Табарма да, тау тангыча,
Кюлгенинги эштирме мен.
Сени атынгы, саугъаныча,
Ёр жоллада элтирме мен.

* * *

Экибиз.
Кеме. Кюз.
Къайгылы тенгиз.

Сап-сары аулакъ.
Кюн таудан аунай...
Сагъышлы кеме,
Толкъунла эме,
Акъырын келед.

Кёк чууакъ. Къушла.
Суу мылы ташла.
Толкъун тауушла.

Узайгъан кеме.
Сюелеме мен.

Узакъда булут.
Мен жарлы болуп —
Мен сенсиз къалып —

Толкъун тауушла...

ТЕПСЕЙЛЕ ТАУЛУ ЖАШЧЫКЪЛА

Эртденлик кюнню тылпыуун
Кёрюп турама ёр чатда.
Аякъларын да чыкъ жуууп,
Тепсейле таулу жашчыкъла.

Тепсейле, кърмашча чартлай,
Къызлача, тура терекле.
Тангларым — чабарыкъ атла,
Толуп келдиле тилекле.

Тепсейле таулу жашчыкъла,
Женгил жел биргелерине.
Санлары шо тал чыбыкъла.
Таулары жютюлерине

Ушай аякъ бурунлары.
Жерибиз кёгерген чакъда,
Тепсеулерин бурунгулуканы
Тепсейле таулу жашчыкъла.

* * *

Шошлукъ.
Ол жерни жюрегинден
Чыгыып, ма къарап
Турады кърлы кюнде,
Къобузну кылы
Кирик кълтырай. Аны
Къойнума кысып,
Келтирдим юйге.
Тангны
Эмчек анасы —
Шошлукъ.

Шошлукъ.
Жулдузла аны эми
Жашайла. Кюн
Батышда уа жыйырманчы ёмюр
Шошлукъну талай
Барады, гюлню кёрсе —
Отларын бошлай.
Бешиклеринден эсе
Бомбалары аслам
Шошлукъ.

Шошлукъ.
Тюшлери ышара акъ кърда,
Къарайды терезеден...

Эртден. Сахиник черек,
 Къыз къолларын жууады.
 Къара чачы кѣмюкю
 Суугъа жете турады.

Сары къая, анда кюн.
 Черек къайнайд, чачыла.
 Къыз къолларын жууады,
 Суу тамычыла чачында.

Къыз къолларын жууады,
 Сагъайып тура тийре.
 Кюнню узун кирпичклери
 Аны чачына тие.

Тенгизле жоллары — жомакъла,
 Къыйыры болмагъан жомакъла.
 Тенгизле жырлары — узакъла,
 Садакъ окъ сууугъан узакъла.

Тенгизле башлары — кюзгюле,
 Ёмюрле ёчюлген кюзгюле.
 Тенгизле танглары — жез юлле,
 Мен тартып кѣрмеген жез юлле.

Желпекле — тенгизле къушлары,
 Тынчая билмеген къушлары.
 Сагъышла — тенгизле кышлары,
 Мени кѣп юшютген кышлары.

ЖУЛДУЗЛА ЁССЮНЛЕ

Аэродром башында
Жулдузла уллудула алай.
Мен узалып алаллыкча,
Жууукьдула ала.

Самолётла бери аламны хар жеринден
Келип кьонадыла.
Ала насыпны кьанатларына
Ушап кьаладыла.

Имбашларым таулагъа тенг бола,
Жулдузлагъа узалама.
Мен аланы чомарт кьолум бла
Хар самолётха салама.

Самолётла аламда
Жулдузла сепсинле.
Аламны хар жеринде
Жулдузла ёссюнле.

Жерледе жулдузла ёсселе,
Жер болур жарыкь.
Жерледе жулдузла ёсселе,
Аз болур жарлылыкь.

Жарыкь жерледе
Тилчиле уялырла.

Жарыкь жерледе
Уручула буюгьурла.

Жарыкь жерледе
Кенг болурла,
Таза болурла жүреккле.
Жарыкь жерледе
Толмай кьалмазла тилекле.

Аэродром башында жулдузлу самолётла...

КЪАР СИМФОНИЯ

Къар жауады...
Къар жауады кенг майданда.
Къар жауады,
Къар жауады акъ байрамгъа,
Буюгъа, буюгъа.
Уяла, уяла.

Ол майданда Чайковский уяна...

Мен, къолуму ёрге узатып,
Кёкде къармайма къар уяны.
Эшитеме, эшитеме
Андан келген къар симфонияны,
Атсыз симфонияны,
Акъсыл симфонияны,
Буюгъа,
Уяла.

Композитор олтурады майданда.
Ол, музыка файхампар
Кибик, къарайды къар аламгъа.

Къар а музыканы къоллары болуп,
Жабады, жабады
Композиторну юсюне акъ тонун.

Къар жауады...

Къар майдан
Майдал
Болгъанлай къалады анга.

ТАНГ НАЗМУ

Танг атханды.
Ол жылыды,
Къол аязынгча сени.
Табигъатны
Жомагъыды —
Шаудан таба келгенинг.

Эшмелеринг —
Кюн тыякъла —
Жарытадыла мени.
Бетинг ариу —
Танг чууакълай.
Сенсе — мени кёргеним.

Кюн.
Сени суратынг.

Кюннге къарадым да,
Суратынга къарадым.
Суратынга къарадым да,
Кюннге къарадым.

Кюнде сен.
Сенде кюн.

Кюнню кирпичлери
Бетинге жете-жете.
Кёзлеринг
Кюнню мангылайын уппа эте.

Къууанчлы такъыйкъала, жулдузлача, тамадыла
бетим

Сюелеме.
Бир къолумда сени суратынг.
Бир къолумда кюн.
Кюнмю жарытды мени?
Сенми жарытдың мени?

Кёкню жабып булутла.
Къара жабыу — булутла.

Къайнайла, чулгъаналла,
Къара аскерча баралла.

Элия, чыбыкълана,
Сарыуекча, жортады.

Ол къара жамычыны
Къабындыра, жыртады.

Сюеледи къарт эмен,
Сыртны шошлугъун эме.

Жез бетли чачы аны,
Кёк жашаугъа къууана,

Сагъышха кетди кёлю,
Башын тарай тау жели.

Алайлай, жер жарыды —
Эмен эки жарылды.

Элия аны шерф къагъып
Кетди. Чапракълары агъа,

Кенг бутакъларын атды,
Къуш къанатла сыфатлы.

Суу саркъды — кёз жашлай,
(Кёг а кюкюрей, жашнай).

Тютюн эте къалды эмен,
Сыртны шошлугъун кёме.

УРУШДА ЖОЮЛГЪАНЛАНЫ АУАЗЛАРЫ

1.

Излемегиз...

Сиз бизни излемегиз.
Табалмазсыз, излемегиз!

Сиз бизни узакълада
Излемегиз.
Сиз бизни жууукълада
Излемегиз.

Жалпакълада излемегиз.
Жауунлада излемегиз.
Акъ къышлада излемегиз.
Ауушлада излемегиз.

Табалмазсыз, излемегиз!

2.

Биз сизни —
Орамларыгъыз
Биз сизни —
Хорламларыгъыз.

Къолугъузда шуулдагъан
Байракъбыз.

Чыракъ болуп, жолугъузда
Барлыкъбыз.

Биз хар сабий бла
Бирге тууабыз.
Биз акъ танг болуп,
Атып турабыз.

Толгъан ай болуп да чыгъабыз.
Жемиш терек болуп да чагъабыз.

3.

Терекле — кёзкёрмезден узатылгъан
кьолларыбыз.

Жулдузла — ахыр тамызгъан кёзжашларыбыз.

Булутла — бизни ауанабыз.
Черекле — эштилликлей кьалгъан ауазыбыз.

Элия — къазауатха кире баргъаныбыз.
Тейри кьылыч — сизге тансыкъ болгъаныбыз.

* * *

Къарт жер сюреди.
Топуракъ мылы.
Бар тамырлары
Сютюнден толуп,

Жер шош солуйду,
Жангылай тура,
Жангы кырдыкка
Къууанып жырлай.

Къарт топуракъны,
Къолуна алып,
Бийик кётюред,
Кёкге чыгъарып,

Ёмюрде жаннган
Жулдуз этерге.
Къойнуна кысад,
Гыржын этерге.

Къартны кьолунда
Жингил топуракъ,
Бар палахланы
Женген топуракъ.

1.

Жауун...
Шошая барады.
Бир а,
Кюч ала, жауады.

Жауун —
Мени кёк тюшюмдю,
Жауун —
Кёк эншге тюшгенди.

2.

Жауунга къарадым —
Аныча, солудум талада.

Тауланы тенгинде — кюнлюмде
Жууундум жауунну кюнюнде.

Жауун акъ гюлледе
Жалан аякълайын барады.
Боз чарсдан эшилген
Гюлменди кюлумда къалады.

3.

Жауунну жалкъасы
Созулуп келеди.
Сау дуния аркъасын
Жаууннга кереди.

Эследим ма анда
Толкъунлу сабанны.
Жашчыкъ уянганда
Атхан сары тангны.

Булутчукъ талгъандан
Ыраннга киргенин,
Ингирлик туманда
Журчукну кёзлерин.

Ёр жолну жанында
Ууалгъан къанатны.
Жолгъа чыкъгъанымда
Кишнеген тор атны.

Кюйсюз жел теппанда
Терекни жыкъгъанын.
Элия тепгенде
Кечени букъгъанын.

4.

Кёреме жауунну кылларын.
Кёреме тынгысыз аламда.
Алалла — ма кёкню кюллары.
Кюн да, сен да, мен да — алада.

Жауун тохтады.
Тохтады арып.
Кём-кёк чёплени
Кёолума алып,
Энди жауама
Мен, жауун болуп.

Жети кёкню тёрюнде кыызла
Жуууна,
Суу тамычыла болуп жулдузла.
Санлары чулгъана тылпыуну аууна.

Алай жууунадыла ала,
Акъ булутла жылтырай...

Хар бири — бир ариулукъ,
Бирге жыйылсала — минг ариулукъ.

Сёлешедиле. Сёзлери, къалай эсе да,
Жарыкъ, хычыуун.
Ким берген болур былагъа
Табигъатны быллай ариулугъун?!

Кюледиле. Кюлгенлери
Учханча, учханча, къанатла алып.
Алай жууунадыла была,
Тап-тазала, жангыла, кёолжетмезле болуп.

О дуня!
Ариулукъну да жууундура билген дуня!

Жилямукъча, жүзюмлеге
Шош тиеди ай.
Мудах кёзюм жүрегиме
Шош туйрейди ай.

Ал, береме жүрегими,
Ма бюгече ал.
Айны жүзюм кёзлерине
Аны элтип сал,

ШАКЪМАН

Биягъы мен
Этда келгенме санга,
Нек эсе да, жүрегим бери тартып.
Боз булутла
Барадыла акъ тангнга,
Сени жарыкъ сыфатынгы агъартып.

Олтурама
Къабырынгы аллында.
Кём-кём кырдык болуп турад сакъалынг.
Сын ташынгы
Ма жангы кюн алгъанда
Ауазынгы эштирме деп сакъладым.

Сен саудача,
Ол аллынгы халингей,
Кюн чыкъды да, жарыкъ болду арбазынг.
Жашауунгдан
Кетген эдинг халаллай —
Кюн тыякъла болуп келди ауазынг.

Жауун...

Жауады жауун.

Кюн къатыш жауады,

Кётюре жер тылпыуун.

Жашчыкъ, ат этип чум чыбыкъны,

Жалан аякълай чабып чыкъды.

Аякълары дыгъыл этдире

Жерни кенг кёкюрегин,

Къолларын кёкге жетдире,

Жер бла жауунну арасында эштеме кюлгенин.

Жауун жауады кюн къатыш.

Жашчыкъ чабады кюн къатыш.

Кюн тамычылайды аны чачына.

Ызына кюн тамычылайды, чачыла.

Кёзлеримде кюн тамычыла кёп —

Къууаннгандан жилияйды кёк.

Жауун...

ЖОЛОУЧУ

Ётген ёмюрледен биринде,

Къарангы жай кече белинде,

Жесирликге бир жаш таулуну

Душман алып кетди тауладан...

Андан бери кёп къар да жауду,

Кёп жауун да жолланы жууду.

Ашыкъмайын ётдюле жылла,

Ёгюз арба баргъанча ёр жолда.

1

Ол: «Тугъан жерим! Жарыкъ жырым.

Къайда манга сенича жылы!» —

Дейди, тауларына келеди,

Жеталырмы, ким биледи?

2

Узакъдан келеди жолоучу,

Ой, ачдан ёледи жолоучу.

Ол арыгъанды да талгъанды,

Юсю-башы къумдан толгъанды.

Быстырла болгъандыла сакгел,
Кёзле теренде, ёсюп сакъал,

Аякълары жалан, жарылып,
Къалай кыйнайдыла жарала.

Алай таулу келеди жерине.
Баш уругъа туугъан желине.

Тауларына келеди къачып,
Битеу да кючюн жолгъа атып.

Келеди ол халкъын кёрюрге,
Къарт анасын уппа этерге,

Жашаргъа халкъы бла бирге,
Керек кюн халкъы ючюн ёлюрге.

— О Туугъан жерим! Жангыз
жырым,
Жокъ сенден жарыкъ, сенден
жылы! —

Дегенлей, мурулдай келеди,
Къалай болур, ким биледи?

3

Келеди, хар сагъаты — жылды,
Туугъан жери — анга жарыкъ жырды.

Сауут, азыгъы жокъ кесини,
Жалан кишилик биргесине.

Келеди. Кюн кюйдюрюп къояд,
Хар атлагъан жери оюла,

Ауур бутларын сюйреп ала,
Къум аулакъда ызлары къала,

Суу шорхулдауу эштите,
Жылы гыржын ийиси келе,

«Туугъан жерим — тейри кылычым,
Болгъанбыз къама бла кыныча», —

Дейди таулу, жолда келеди,
Жеталырмы да, ким биледи?

4

Къарыуу кетип, сюрюшеди,
Туугъан жери бла сёлешеди:

«Башхала тангы
Атады кызарып,
Тансыкълыкъда сени
Таба къарайма.
Кюйюп тургъан
Аулакълдан узалып,

Жерим, сени чал
Башыңгы сылайма.

Сен — антымса, бёкём
Мурдор ташымса,
Жарыкъ жырым, кийип
Тургъан бёркюмсе,
Ачы, татлы бола
Келген ашымса,
Жюрегиме кюч берип
Тургъан кюнсе.

Сени огъурлу
Бетингсиз болалмадым,
Аны узакъладан
Къарап кёреме.
Мен сени не жерге
Да алышмадым,
Алай сени
Къучакъламай ёлеме»,—

Деди да, шош къысды кёзлерин,
Унутханча бола кёргенин.

Кёкге къарады, кёк къарангы,
Жерге къарады, жер къарангы.

Онгу да, солу да къарангы,
Къолу да, жолу да къарангы.

Ауарыкъ терекча чайкъалад,
(Ах, жетипми келеди палах?)

Кюрешди, турургъа кюрешди,
Кючю, жалан ынчхаргъа жетишди.

Жолоучу къумгъа горф деп тюшдю,
Жюреги урады: дюк-дюк-дюк.

Жигитини тауушун эшитип,
Туугъан жери тауушлукъ этип,

Аулакъла, тенгизле юслери бла
Узалып, дуня сейир бола,

Тайдырды да, ёлюмню башын,
Къысды жылы къойнуна жашын.

ЕЛЮМГЕ АЙТЫЛГАН МОНОЛОГ

Жигит жолоучуну
Сен жыгълмадың,
Къара къабынга
Аны жиялмадың.

Жерине суюмеклиги
Барды аны—
Акъылы, къарыуу
Эм къаны-жаны.

Ол суюмеклик
Не таудан да бийикди,
Не къаядан,
Не чынгылдан да тикди.

Ол суюмеклик
Кюннге, айгъа жетеди,
Не кылычдан,
Сюнгюден да жютюдю.

Сени кырккып тургъан да —
Ол суюмеклик,
Сени хорлап тургъан да —
Ол суюмеклик.

Дуния иеси да —
Ма ол суюмеклик,
Жашау кеси да —
Ма ол суюмеклик.

Жигит таулум жеринде тепсер,
Хорлана къара кючле, терсле.

Алгъынча, ол ана бетин сылар,
Къууанчлы жырларла тау суула.

Жолла да ишлер, мал да кютер,
Таулада кеп ахшылыкъ этер.

Кюнню кёре, юйюр ёсдюрюр,
Терекле да салыр, жер сюрюр.

Акъ жүреклейин жашай барыр,
Унутмай, къара кючле барын.

Жахиллик сынатхан азапла
Дайым турурла, болуп тапла.

Чапракъланы шыбырдауун,
Къызыл байракъла шууулдауун

Эште жашар, кёре жашар,
Танглагъа салам бере жашар.

Окъуучум! Къайда да
Жолсуз жер болмаз.
Антым, хар къайда да
Жолсуз жыр болмаз.

Жолла, жолла —
Тауларымы сырлары.
Жолла —къарт жерими
Къан тамырлары.

Жолла адамланы
Бирге тюбетелле,
Жолла акъ жүрекклени
Кёп этелле.

Жолла излейдиле
Жолоучулары,
Жолла кюсейдиле
Жолоучулары.

Жолоучусуз жолла
Ёлюп къаладыла,
Тот басхан кылычха
Ушап турадыла.

Жоллагъа жан кийирген
Жолоучуду,
Жоллагъа кёуанч берген
Жолоучуду.

Да кёп болсунла
Бизде жолоучула —
Жерде да, сууда да
Жол ызлаучула.

Кёп болсала
Жоллада жолоучула —
Тангны аллына
Баргъан эр уучула —

Бу тынчлыкъсыз жерде
Гюл да кёп болур,
Насып да кёп болур,
Кюн да кёп болур!

СЕН ЖУКЪЛАЙСА

Сен жукълайса,
Къуршоучу санга къарап.
Сен жукълайса,
Мен а узакъда къалып.

Сен жукълайса,
Бетингде ай ышара.
Эшикде къар.
Шошлукъ. Чыракъла жана.

Сен жукълайса,
Жукъунг алай жумушакъ,
Ырахатды.
Кесинг — акъ, жукъунг да — акъ.

Къашларынг да,
Чачларынг да жукълайла.
Сен жукълайса,
Мен а насыплы, байма.

Жылыса сен.
Тёшегинг, жукъунг да жылы.
Жукълайса сен,
Мен а узакъда къалып.

* * *

Дарий жууургъанында
Ай.
Ундурукъ къулагъында
Ай.
Чачларынг, билегингде
Ай.
Тюшонгде кюлгенинге
Ай.
Ма тешген жыйрыгъында
Ай.
Бойнунгда, жыягъында
Ай.
Ундуругъунг...

Эртден жауун
Кенг арбазда жауады.
Жалай-жалай,
Терезени кѡагѡады.

Ауур туман
Кѡуршоучуну кѡуршайды.
Жауун, сабий
Жукѡусуна, ушайды.

Анда-мында
Жугѡур бетли кѡлчюкле.
Тамычыладан
Жаратылып кѡзчюкле,

Кѡз кѡысалла,
Жанып-жанып ѳчюле.
...Сюелесе,
Мени аллымда; шош келип.

Сагѡышларын
Жауун бла кѡрюне
Тураса сен,
Жай жаууннга терилип.

Кѡара чачынг...
Манга кѡууанчлы кѡарай:

— Жауун — жырды,
Кѡк жырды,— дейсе, жарый.

...Жылы жауун
Шош узая барады.
Тейри кѡылыч
Таулагѡа ышарады.

Кечеги шахар.
Акъ жауады къар.

Барама кенг орамда.
Акъ шошлукъ акъ аламда.
Алай бу шошлукъну жеталмайма мен
Аякъ тюбюмде ууалгъан къар чюйле
Аны асыры элгендиргенден.

Кечеги шахар. Къыш чилле.

Барама шошлукъну ызындан.
Сагъышларым асыры узундан,
Ажашыргъа бек сюеме бу кече.
Бу къар кече.
Бу чилле кече.

Кечеги шахар...

Эртденлик.
Кюн жангылыгындан толу орам.
Уллу терезеледе уллу кюнле.
Мен алагъа къарай бара,
Кёреме терезеледен учхан кюн кёзлени.
Къол аязларыма жыйып аланы,
Бу эртденликде алгъышлайма
Шахарымы хар адамын
Жангы эртденлик бла,
Кесим да жангы бола.

Эртденлик.
Кюн жангылыгындан толу къолларым.

БЕК АРИУ НЕДИ!

— О к̄арак̄анат, жулдузк̄ез кече,
Бек ариу неди? — деп сордум бир жол.
К̄ара жаулуг̄ун ак̄ырын теше:

— Бек ариу айды,— деди манга ол.

— О узункирпик, ачык̄бет эртден,
Бек ариу неди? — деп сордум бир жол.

— Аны билирге керегенг эртде.

Бек ариу — кюндю,— деди манга ол.

* * *

Жауун эсе да,
Жырым эсе да,
К̄ек талада жауады бир зат.
Туман эсе да,
Тырман эсе да,
К̄ек таланы жабады бир зат...

* * *

Сен. Терезе жарыг̄ы —
К̄ууанчымы жарыг̄ы.
Ташлада кече чыг̄ы...
Жолуму узак̄лыг̄ы.

...Танг — сени жарыг̄ынг.

Эртденлик. Тала.
Отлайдыла танала.

Кюн, бир аланы,
Сыртларына кьонуп,
Бир а кёк кырдыкда чыкъ тамычыла болуп,
Тепсейди.
Танала сезмейдиле аны.

Шош тала.

Танала...
Акъ кьонгуроу — ойнай кюн бла.
Эртденлик анга тынгылай...

Эртденлик тала...

МУЗЫКА — СЕЗДЮ

Жилтин учхан кьанатларынга минип,
Жангы дуниягъа келтиресе мени.
Кюн нюрлю чачларынг кьолума келип,
Кёреме жашауну бийиклигин, кенгин.

Эслейме, акъ толкъунла боладыла
Акъ тюеклеринг.
Уллу кёзлеринг манга кьарайдыла,
Толлукъча бар тилеклерим.

Айтыр эдим санга сёзле,
Жарыкъ, таза, жингил сёзле.
Алай сен кесинг — сёзсе, дайым эштилип тургъан,
Мени сёзлерими унутдургъан,
Мени, башым айланырча, бийиклеге чыгъаргъан.

* * *

Эски бахча...

Танг аласында

Кюз жүрюйдю, кюртмю эте,

Къарт терекле арасында.

Бутакъла сынып. Чапракъла агъа.

Жел аланы сюреди ары, сюреди бери.

Ала уа ушар уясыз къанатлылагъа,

Мени акъылымы бёле...

Кюз. Эски бахча, адамлары кетген юйча.

* * *

— Ариумулла чачларым?

— Хау.

— Ариумулла

къашларым?

— Хау.

— Ариумулла кёзлерим?

— Хау.

— Ариумуду кюлгеним?

— Хау.

— Ариумуду кийгеним?

— Хау.

— Жюрегим а, жюрегим?

* * *
Бармыды да жюрегинг?

ЖАМАЛЧЫКЪГА АЙТЫЛГАН БЕШИК ЖЫР

Чапракѣдан тамычыла
Жукъусурап тамычылай:
Кап, кап-кап, кап.

Терезеден ингир хауа
Шош келеди бизни таба.
Жукъла, жукъла.

Эски сагъат къабыргъадан
Санга айтады, сабыр къагъа:
Жукъ-ла, жукъ-ла, жукъ-ла.

Боз булутчукъ кирди таргъа.
Ол да сюеди жукъларгъа.
Жукъла, жукъла.

Узакъла да, жууукъла да,
Суу тюбюнде балыкъла да,
Сен ойнаучу акъ тобунг да,
Балтачыгъынг, шкогунг да
Жукълайдыла. Жукъла сен да.

Къойнумда тутарма сени,
Тюш арангда кюлгенинг,
Кеп тюрлю сорууларынгы,
Жылычыкъ солугъанынгы.
Жукъла, жукъла.

Жюрегимде мудахлыкъ —
Жюрегимде мыдыхла.
Жангызлыкъ.
Жангызлыкъ.

Тёземе мен, тёземе мен.
Жауун, буз тюйген тереземе мен.
Юйге жарыкъ ийген тереземе мен.
Къычырмай,
Жилямай тёземе мен.

...Къарап тургъанымлай жулдуз,
Кёкде къоя ачы ыз,
Тауушсуз жанып чанчылды,
Кёз жашымы алгъан жулдуз,

Мен жолда...

Езен башында жулдуз.
Арба... Ыз.
Жырлайды чыганлы кыыз.

Узакъ къарай сакъаллы киши.
Атла кишней.

Энш. Сай.
Къонгуроу зынгырдай.
Терлеген атла. Терлеген атла.
Езен шош, акъ.
Арба юсю къыркакъ,
Жютю жухда жулдуз.
Жырлайды чыганлы кыыз.

Алда жилтинле. Жилтинле.
Ары жетерге, жетерге!

Жулдуз — гитара жыры...

Жауун ма алай жауады, алай,
Къалай сыйынад дерчады кёкге.
Сени келиучю жолунга къарай,
Жауун тюбюнде сакъладым кёпге.

Сен а ашыкъмай, къагъытчыкъ ийдинг:
«Жауун къоркъутду, келмедим андан».
Жауунну жыра, къайтама юйге.
Не этерсе, кызы, юшютген къарда?

Жел ёкюреди, чамлана алай,
Къаяла ауарла дерчады жерде.
Дайым келиучю жолунга къарай,
Сакъладым сени, хорлатмай желге.

Сен а, биягъы, къагъытчыкъ ийдинг:
«Желден къоркъдум да, келмедим андан».
Мен желни хорлай къайтама юйге.
Не этерсе, кызы, кючлю боранда?

Узакъ жолладан арып,
 Шошайып тургъан юйюме
 Бар сагъышларымы алып
 Келгенме мен.

Анам, тобукъларынга
 Ауур башымы салайым.
 Жашауну толкъунларында
 Баралыр кюч алайым.

Кюн тууушча жылы тобукъларынг.
 Башымы салсам алагъа,
 Билеме сау боллукъларын
 Жюрегимде жарала.

Санга кѣп къайгъыла берген жашынгы
 Сыла чачын, сыла.
 Сагъышладан толгъан башымы
 Тобукъларынга салып,

Тынгылайым узакъ жолланы
 Жер тепдирген тауушларына,
 Журлача, ажашып кетген жылланы
 Сени бла энтда сагъына.

Анам, ой анам....

Кече. Толгъан ай.
 Сени кѣзлеринг.
 Жылы къолларынг.
 Жюреклерибиз.
 Жулдуз унутмаз
 Бизни кѣргенин.
 Къалай жарыкъбыз,
 Къалай кѣпбюз биз.

* * *

О сен хар эсима тюшгенинг сайын,
Суратынга къарайма: ол кюле турад.
Кёп къараудан зат тауусуллукъ болса,
Эртде тауусулур эди ол сурат.

* * *

Кюнле озарла, жаз башы келир.
Чагъарла, биягъыча, талла да.
Ким биледи, мудахлыкъ да ёлюр,
Эрирле жүрегимде къарла да.

* * *

Мен жолгъа тебресем, къыйын жолгъа,
Сен мени ашыра чыгъармыса?
Жоюлуп кетсем — къайтмайын къалсам,
Жилярмыса манга, жилярмыса?

* * *

Сен, жарыкъ кёлюнг тола,
Саулугъуму сурадың.
Жылы кёолларынг бла
Бетими шош сыладынг.

Турдум бетинге къарап,
Агъа-агъа кёз жашларым.
Сынтыл болду да жарам,
Жюрек сынсып башлады...

Ташланы кюн кыыздырады,
 Шошлукъну да кыыздырады.
 Суу жагдада чачын тарай,
 Къап-къаракёз кыыз турады.

Кенг жолну кюн кыыздырады,
 Кём-кёк жазгъа баш урады.
 Суу жагдада кыызгъа къарап,
 Субай санлы жаш турады.

ТАНГ БЛА КЪУЧАКЪЛАШДЫМ

Тангны бурну агъарып,
 Жерим жарый турады.
 Таула жели уянып,
 Ёзенлени сылайды.

Шош ышарды Малкъарым,
 Къучагъымы кенг ачдым.
 Уппа этип, кызарып,
 Танг бла къучакълашдым.

Ай кёкде. Тауушу
 Тау жыргъа кёшула.
 Бийикде юй башы.
 Тынгылап кёшунла.

Айны акъ тауушу —
 Жылы сют акъ тангда.
 Танг шошлугъу ушайд
 Шо айдан акъгъаннга.

Шахар паркында, салкъын ингирде,
 Таулу къыз айтды, тепсей баргъанда:
 — Атынгы сую эдим билирге.
 Шош жууапладым: — Ахмат, — деп анга.

— Орусча алайды, мен Алик дейим,
 Кюлген этерле тауча сёлешсенг, —
 Дегенде, къызгъа бир соруу бердим:
 — Атанг а къайсы тилде сёлешгенд?

Боз туман, ктой сюрюуге ушар,
 Шош басып турады тау жолланы.
 Кеси-кесим бла эте ушакъ,
 Эскереме кыйын жылланы.

Танг бла жауун Къуршоучуну
 Башында бирге тюбедиле.
 Сагъышларым — жигит уучула —
 Уллу жоллагъа тебретиле.

— Окъ, нек ауурса?
 — Кызыулугъумдан.
 — Гюл, нек жарыйса?
 — Кызыллыгъымдан.

— Жер, нек мудахса?
 — Окъла учалла.
 — Кёк, нек чууакъса?
 — Гюлле чагъалла.

ГЮЛЛЕ

Гюлле. Къызыл гюлле.
Кюн келгенча, келгендиле, къызара.
Жюрекlege ушайдыла ала,
Бийикге узатылган къоллада
Тебе турган жюрекlege.

...Гюлле, адамлача, тууадыла.
Гюлле, адамлача, турадыла.
Гюлле, адамлача, ёледиле.
Гюлле сёлеше биледиле.
Гюллени сёзлери — ышарыу,
Гюллени бетлери — жарыкъ.
Къаш тое билмейдиле ала.

Гюлле. Къызыл гюлле.
Кюн келгенча, келгендиле, къызара...

* * *

Тиширыу жукълайды жумушакъ саламда,
Имбашлары салам бетли.
Ёшюнлери ачылып битеу аламгъа.
Ай, салам къалпакъны кийип,
Чыгып келеди бери.

Тиширыуну имбашларына,
Ёшюнлерине, къашларына
Къарай, къарай,
Мен ёмюрюмде окъуялмазлыкъ,
Мен ёмюрюмде ангылаялмазлыкъ
Жазыуланы окъуйду ай.

ЧАЛГЫДА

Жылтырайла, чалгыла сызгыралла,
Сюренни тайпакъ бетде, шуу-ушт, шуу-ушт.
Чалгычыла чаллыкны сырдыралла
Тизилгенлей. Терк-терк солугъан таууш.

Терлеген аркъала. Къызаргъан бетле.
Кишиликти былача чалгычы болгъан.
Бийикден къарайма тайпакъ бетге,
Жашла чалгыны тюз алгынча булгъай

Барадыла тизилип. Шуу-ушт, шуу-ушт...
Бёкем къолла глошлада. Машалла!
Узакъ кете, чалгы сызгыргъан таууш,
Мычымай терен къолгъа ташайдыла.

Сырт башындан, сагъышлана, къарадым,
Чалгы таууш этип башлай къаламым.
Къарачы сен, чач эшмеле — дурула.
Чаллык — тенгиз, толкъунланып бурула.

Жашла кенг чаллыкны бойнун бурдула.

КЪУУГЪУН

Къара атлы барады Холам тарында,
Эртденлик кыйрагы — мыйыкларында.

— Эй, атлы, къайры ашыгып бараса,
Терлеп атынг, кесинг а нек мудахса?

Атлы ёр, тау жолда ашыгып барад,
Никкола башындан кюйчу кычырад:

— Ой атлы, манга жууап нек бермейсе,
Къайры ашыгъаса, нек мудахса сен?

Кетип бара, къанатлыны къуугъанлай,
Атлы кысха жууаплады: — Къуугъуннга.

Къуугъуннга, — деп зынгырдалла къаяла,
— Къуугъуннга, — деп сызгырдыла аязла.

— Къуугъуннга... — титиредиле тауларым,
Зууудалла кюйчуну кюлакълары.

— Къуугъуннга... Кёк дуня шошайып къалды,
Къара атлы учуп барад Холам тарда!

Атлы барады, жырып сары тангны,
Къара байракъча, жамычысы аны.

Бирле махтаналла мюлклерине,
Бирле уа къайгысыз кюнлерине.

Биреу — омакъ, сыйлы кийгенине,
Биреу — къарыусузгъа кюлгенине,

Биреу — мухар къарны тойгъанына,
Биреу — кёп къатын къойгъанына.

Башхада чёпню излейди биреу,
Изар жүреги бичагъын билей.

Мени мюлкюм да, байлыгъым да жокъ,
Къайгыыларым кёп, тынчылыгъым а жокъ.

Жашайма тангны атханын кёрюп,
Къучагъымы, тейри кыылышча, керип.

Мени жалан бир байлыгъым барды —
Жюрегим, таза жюрегим ол да.

Жап-жангы жаугъан къарда
Алам жарыкъ кёрюне,
Къор болгъанем бек алгъа
Сени кёрген кюнюме.
Къор болгъанем.
Къор болгъанем.

Энди уа зынданынгдан
Къутхаргъан жаз кюнюме
Къор болама жолумда,
Алам жарыкъ кёрюне.
Къор болама.
Къор болама.

Къарс, къарс, жашла, эй-хей, къарс!
Къобузчубуз, маржа, тарт!

Аппа тойгъа чыкъгъанды,
Жашнагъанды, чакъгъанды.

Къобуз таууш, къарс бирге
Келтирелле жаз бизге.

Ол ортада барады,
Ышаралла бары да.

Кенг арбазда, акъ кюнде:
— Эй жаш заманыбыз! — деп,

Чанчылады къамача,
Сейир этип къалырча.

Бармакъ бурунларында
Эрлай бурулгъанында,

Насыплы болуп турдум,
Жарый-жарый къарс урдум!

Шо къонакълача келип,
Къанатларын да керип,

Таула да уралла къарс.
Алай тепсейд таулу къарт.

Биз бу кече
Тарда къалдыкъ,
Таулу боза
Тарта къалдыкъ.

Къайнай тургъан
Жаннет боза,
Ичгилени
Барын оза,

Тарда бизге
Чыгъып келди,
Гоппан бла
Чагъып келди.

Тартханыбыз
Аз-аз татый,
Къар да жауа,
Турдукъ тартып.

Къар кечени
Жыры бола,
Таудан чыкъгъан
Бу боз боза,

Суула бла
Тенг чабышды,

Бийиклеге
Да чыгышды.

Жерибизни
Кючю — анда,
Жарыктыкыны
Сары тангдан

Алып турган
Женгил боза,
Суукъланы
Женгген боза,

Хыйласызлай
Турсун алай,
Кёмюкбашлай,
Къайнаганлай.

* * *

Къарангылыкъ, бауур болуп,
Уюгъанды таулада.
Жылкычы кюш, созуп-созуп,
Чунгур тала табада

Къычырады кечелени
Иесича бу тарда.
Акъ чучхурду эслегеним,
Акъсыл юллесин тартхан.

От жагъа.
Нарат от.
Гюрюлдеп жана
Барады от.

Анга къарайма,
Бетим от бола.
Отум барды —
Байма аны бла.

Сызгыра, кючюне
Жанады ол.
Гыржын бишире
Жанады ол.

Ол жанады
Бешик жылыта.
Ол жанады
Быстырла къурута.

Ол жанады,
Анга къарайма.
Отум барды —
Мен байма.

Бир акъ айны ары жанында,
Бир а мени жангы жырымда

Жашайса. Кём-кек жауунларын,
Ёр жолларынгда жазуларын.

Сууларын, бийик къаяларын,
Жумушакълыгын, къайгыларын.

Акъ сууум — сен мени акъ сууум,
Мени къууанчым эм жарсыуум.

Шош тиеме татлы жукъунга.
Тыянганча къая жухуна,
Санга тыянама мен, санга.
Къолларынгда берчлени санай,

Барама акъ айны ары жанында,
Саггышларым къала жырымда.

КЮН ТУУУШДА

Эште, мудах тауушун
Эрий тургъан акъ къарны,
Эследим кюн тууушда
Кюн жылыуу акъгъанын.

Эште, кюннге жабышхан,
Шошлукъ жырчыкъ айтханын,
Эследим кюн тууушда
Кюнню ташда жатханын.

ИЗЛЕДИМ КЕСИМИ

Изледим кесими шахарда,
Изледим ашыгъып акъ карда.
Тапмадым кесими танглада,
Боз туман жайылгъан таулада.

Дагъыда изледим элледу,
Изледим тюзледе, ёрледе.
Тапмадым кесими юйледе,
Жап-жарыкъ къууанчлы кюнледе.

Бир кюн а танглада кёрюннген
Чолпаннга тюбедим. Кёлюнден
Айтды ол: «Кесинги изле сен
Ашыкъмай, ма келлик кюнюнгде!»

Бирге ушайдыла кюнлерим,
Ушагъанча бирге тамычыла,
Ушагъанча бирге чапракъла.

Алай билмей къалама бирде
Аланы къайры кетгенлерин,
Тамычылача, кетгенлерин,
Чапракълача, кетгенлерин.

Бирге ушамайдыла кюнлерим,
Ушамагъанча бирге къаяла,
Ушамагъанча бирге кечиуле.

Алай билмей къалама бирде
Ала биргеме тургъанларын,
Къаялача, тургъанларын,
Кечиулеча, тургъанларын.

Ингирлик кёк чууакъды,
Жулдузла — арба ызла —
Ышарадыла бирча,
Къууанч бере арбазгъа.

Къаракёз тулпар жашчыкъ
Къадалып эмчек эмед.
Кече кёкню тюбюнде
Сютню татыуу келед.

Ол ма алай эмеди,
Ычхындырмам дегенча,
Битеу кёкню къучакълап,
Жулдузланы эмгенча.

Зурнукла...

Жашчыгъым алагъа къарай...

Зурнукла барадыла,

Кюн батыш таба.

Кюн селешеди будай баш бла,

Жашчыгъым анга сейирсинеди,

Уллу бола

Мени кёзлеримде,

Мени жүрегимде.

Зурнук кычырады

Будай баш жылыууна.

Жер келип кюшулады

Жашчыгъымы атлаууна.

Зурнукла узаядыла,

Созула, жыя кюбуз кылыча.

Жашчыгъым а гитчечик.

Сыртла да шошаядыла,

Зурнук жыр ичип,

Къаннганча.

Кюн батады... Жылы жерим.

Таула — жүтю.

Жашчыгъымы кирпичлери

Зурнуклагъа жете.

Ингирлик кёг а кюуанып,

Алады жашчыгъымы атлауун.

Кирпикли будай баш кялтырай...

БАШЛАРЫ

«Орам. Жаз башы орам»	3
«Узакъ жолла»	4
«Ай жарыгы. Гитара»	6
Ленин таулу юйде	7
Алим Байсолтановха айтылган назму	9
«Жол да барады»	10
Эскердим	11
Сукъламама	12
«Къыз гитара согъады. Къар эрий»	13
«Коммунизмге жол» газетге айтылган назму	14
Къыз жолда келеди	15
«Жауун жууашды, арий»	16
Жюрегим антеннады	17
Чалман	18
«Булутчукъ жукълап турады»	19
Кзим	20
Жауун	21
Сени излей	22
«Экибиз»	23
Тепсейле таулу жашчыкъла	24
«Шошлукъ»	25
«Эртден. Сахиник черек»	26
«Теигизле жоллары — жомакъла»	27
Жулдузла ёссюнде	28
Къар симфония	30
Танг назму	31
«Кюн»	32
«Кёкню жабып булула»	33
Урушда жоюлганланы ауазлары	35
«Къарт жер сюреди»	37
Жауунлу сагышла	38
Къызла жууунадыла	41
«Жиямукъча, жоюзюмлеге»	42
Шакъман	43

«Жауун...»	44
Жолоучу	45
Ёлюмге айтылган монолог	50
Сен жукълайса	54
«Дарий жууургъанынгда»	56
«Эртден жауун»	56
«Кечеге шахар»	58
«Эртденлик»	59
Бак арну неди?	60
«Жауун эсе да»	61
Сен. Терезе жарыгы	—
«Эртденлик. Тала»	62
Музыка — сёзю	63
«Эски бахча»	64
«— Арнумулла чачларым?»	65
Жамалчыкъга айтылган бешик жыр	66
«Жюрегимде мудахлыкъ»	67
«Ёзен башында жулдуз»	68
Не этерсе?	69
«Узакъ жолладан арып»	70
«Кече. Толган ай»	71
«О сен хар эсиме тюшгенинг сайын»	72
«Кюнле озарла, жаз башы келир»	—
«Мен жолган тебресем, кыйын жолган»	—
«Сен, жарык кёлюнг тола»	73
«Ташланы кюн кыздырады»	74
Танг бла кучакълашдым	75
«Ай кёкде. Тауушу»	76
«Шахар паркында, салкъын ингирде»	77
«Боз туман, кый сюрюуге ушап»	78
«— Окъ, нек өүурса?»	79
Гюлле	80
«Тишируу жукълайды жумушакъ сзламда»	81
Чалгыда	82
Къуугун	83
«Бирле махтаналла мулклерине»	84

«Жап-жангы жаугъан къарда»	85
«Къарс, къарс, жашла, эй-хей, къарс!»	86
Тарда	87
«Къарангылыкъ, бауур болуп»	89
«От жагъа»	90
Туугъан элим	91
Кюн тууушда	92
Изледим кесими	93
«Бирге ушайдыла кюнлерим»	94
«Ингирлик кек чууакъды»	95
«Зурнукла»	96

Ахмат Солтанович Созаев

СОЛНЕЧНЫЕ ТЕНИ

На балкарском языке

Редактор **И. Х. Бабаев**

Художник **Г. С. Паштов**

Художественный редактор **И. Г. Абрамов**

Технический редактор **Л. Д. Дадашева**

Корректор **Л. Ж. Созаева**

Сдано в набор 16/VI 1972 г. Подписано к печати 7/VIII 1972 г. Формат 60×84¹/₃₂. Бумага типографская № 1. Физ. печ. л. 3,125. Усл. печ. л. 2,62. Уч.-изд. л. 2,24. Тираж 700 экз. Заказ № 5144. Ч-00896. Цена 23 коп.

Книжное издательство «Эльбрус»
Нальчик, ул. им. адмирала Головки, 6

Типография им. Революции 1905 года
Управления по печати при Совете Министров КБАССР
Нальчик, пр. им. Ленина, 33.